

Oponentský posudek bakalářské práce Jolany Miličičové „*Sociální síť obyvatel jihoslovenské vesnice v postproduktivním věku*“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2020, 103 s.

Bakalářská práce Jolany Miličičové je příkladem důkladně zpracované empirické bakalářské práce. Je adekvátně teoreticky ukotvená, založená na vlastním, dobře zvládnutém empirickém výzkumu a důkladné analýze vytvořených dat, která vyústila ve velmi detailní a mnohvrstevný popis zkoumané reality, který skutečně zprostředkovává porozumění sociální realitě seniorů žijících v malé slovenské obci z hlediska utváření a reprodukce jejich sociálních vrstevnických sítí. Právě proto, že práci považuji jako celek za velmi zdařilou, dovoluji si ve svém posudku neupozorňovat na její klady, ale zaměřím se spíše na připomínky a otázky. Ty však nejsou v žádném případě míněny jako kritika, pouze jako podněty pro autorčin další akademický růst.

První připomínky jsou v zásadě konceptuální. Jelikož autorka pojala zkoumaný problém velmi komplexně, nevyhnula se ve výkladu jednotlivých aspektů určitému opakování již jednou řečeného. Provedením ještě jedné editace by bylo možné tyto duplicity odstranit a zároveň snížit rozsah práce. Práce by tak získala nejen na čtivosti, ale také přesvědčivosti, jelikož čtenář by se zbavil dojmu, že „tohle už vlastně četl před chvílí“.

Autorka v textu pracuje s několika pojmy, jejichž vzájemný vztah není z textu zcela vyjasněn – konkrétně se jedná o pojmy paralelní uzel, členská skupina a síť. V případě konceptu paralelního uzlu se mi v textu nepodařilo nalézt ani jeho definici. Jak se od sebe tyto pojmy odlišují a jak se k sobě vztahují?

S konceptem uzlů se pojí i z mého pohledu poněkud nešťastná volba neskloňovat názvy jejich konkrétních instancí. Nebylo by pro text lepší namísto Uzel kostel, Uzel ping pong nebo Uzel výpomoc kostel užívat Uzel kostela, Uzel ping pongu a Uzel výpomoci v kostele? Je samozřejmě otázkou, zda by to odpovídalo autorčině konceptualizaci tohoto pojmu (viz výše).

Z práce také není zcela jasné, jak autorka definuje postproduktivní věk. Váže jej sice na stáří v kontextu Age-Explicit Life Courses (s. 7), ale explicitní vymezení jsem v práci nenalezl. Je tato kategorie vymezená chronologickým věkem nebo je spojena se změnou statusu (důchodce)?

Autorka v textu užívá emické pojmy mimo jiné i v případě označení přátelských vazeb jako vazeb kamarádských, s poukazem na to, že takto je označují sami informátoři (s. 12). Užití emických pojmů je zcela legitimní, musí však být opodstatněné. Jsou kamarádské vazby slovenských obyvatel Sklepné v postproduktivním věku natolik specifické, že se zásadně odlišují od etického konceptu vazeb přátelských a vyžadují tak užití pojmu emického?

Druhý typ připomínek se týká metodologie. Autorka v práci důsledně odkazuje na konkrétní informátory, o nichž ale čtenář téměř nic neví (kromě pseudonymu, genderu a věku). Informátoři ztrácí jakoukoliv osobitost a stávají se pouze „jedním ze seniorů“ ze Sklepné, jejichž jména si čtenář nemá s čím spojit. Je otázkou, zda by problém vyřešilo vytvoření medailonků jednotlivých informátorů, jelikož je jich relativně velké množství. Možným řešením by mohlo být zakomponovat jejich představení přímo do výkladu, např. když se v textu daný aktér objeví poprvé, a využít k tomu trochu „novinářských postupů“ (což si antropolog v etnografické práci může dovolit).

Za sporné považuji autorčino rozhodnutí vytvořit genderově vyvážený vzorek ve vztahu k tvrzení, že vzorek představovali všichni obyvatelé Sklepné postproduktivního věku (s. 20). Pokud byli vzorkem všichni obyvatelé Sklepné postproduktivního věku, nemohla autorka poměr

mužů a žen nijak ovlivnit. A pokud volila pouze některé informátory (ve snaze získat stejný poměr mužů a žen) nemohli být vzorkem všichni obyvatelé Sklepné postproduktivního věku.

Třetí typ připomínek směřuje k analýze a interpretaci a třem nebezpečím, jimž se autorce ne vždy podařilo vyhnout. Prvním z nich jsou domněnky nepodložené daty – např. na s. 56 se v pasáži o užití jazyka na obecních akcích hovoří o důvodu užití obou jazyků, ale bez toho, aby toto tvrzení bylo podloženo daty. Na základě čeho vytvořila autorka tuto interpretaci?

Druhým nebezpečím je interpretace či hodnocení založené na perspektivě či zkušenosti výzkumnice – např. opět na s. 56, kde se vyslechnutí dvojjazyčné mše, v níž se vše opakuje v obou jazycích, hodnotí jako „nepříliš záživné“ pro účastníky, kteří rozumí oběma jazykům. Je „záživnost“ tím hlavním kritériem, podle něhož je vhodné hodnotit kvalitu mše (v případě, že je relevantní kvalitu vůbec hodnotit)?

Třetím jsou pak nevyřčené argumenty – např. na s. 69, kde se uvádí, že „z analýzy vyplývá“ důvod omezení nedělního setkávání na ulicích, aniž by bylo řečeno, co pro to hovoří. Pokud něco vyplývá z analýzy, je třeba tuto skutečnost doložit.

Samozřejmě by bylo možné zmínit také připomínky týkající se stylistiky, gramatiky, či některých nepříliš vhodných obrátů. Ty ale záměrně ponechávám stranou, protože je lze snadno odstranit případnou další editací.

Závěrem bych chtěl zopakovat, že předloženou práci považuji za velmi kvalitní. Bez ohledu na zmiňované připomínky se domnívám, že práce jednoznačně splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze 18. 6. 2020

Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.